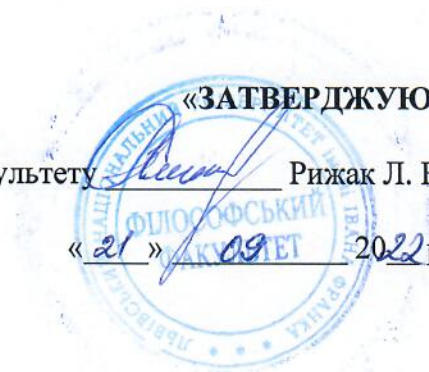

Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан філософського факультету Рижак Л. В.

« 21 » КУ 09 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологія та педагогіка вищої школи»

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань	<u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u>
спеціальність	<u>052 «Політологія»</u>
факультет	<u>Філософський</u>
рівня вищої освіти	<u>Другий (магістерський)</u>

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія та педагогіка вищої школи» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія». – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2022. – 11 с.

Розробник: Проць Оксана Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології кафедри політології Львівського національного університету ім. І. Франка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології філософського факультету (протокол № 1 від «26» серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри політології

(проф. Грабовська С. Л.)

«21» 09 2022 року

Схвалено Вченою радою філософського факультету.
Протокол № 272/7 від «21» вересня 2022 року

Голова Вченої ради

(доц. Рижак Л. В.)

«21» 09 2022 року

1. Опис навчальної дисципліни

(Витяг з робочої програми навчальної дисципліни

“Психологія та педагогіка вищої школи”)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки <small>(шифр, назва)</small>	Нормативна	
Модулів – 2	Напрямок <hr/> <small>(шифр, назва)</small>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування) 052 Політологія	1-й Магістр	
Курсова робота <i>не передбачено</i>		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин - 90		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 0.5-1 / 1 тиждень	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	<i>Лекції</i>	
		16 год.	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		16 год.	
		<i>Лабораторні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		58 год.	
ІНДЗ: написання есе			
Вид контролю: Залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – аудиторних -32 год.; самостійної роботи – 58 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу «Психологія та педагогіка вищої школи» забезпечити професійну компетентність студентів з основ діяльності викладача й студента, акцентуючи увагу на психологічному аспекті цієї діяльності. Вивчення дисципліни «Психологія та педагогіка вищої школи» сприятиме підготовці студентів-магістрів до майбутньої педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі.

Завдання: ознайомити студентів магістрів із основними психологічними аспектами діяльності викладача та взаємодії викладача й студента у навчальному процесі у ВНЗ.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен:

знати: основні завдання і функції «Психології та педагогіки вищої школи», основні поняття «Психології та педагогіки вищої школи», орієнтуватися у психологічних аспектах засвоєння знань, в індивідуальних особливостях особистості, що впливають на ефективність навчання, бути обізнаним з колом основних проблем, з якими стикаються студенти в процесі адаптації до ВНЗ і давати їм психологічну оцінку, розуміти психологічні особливості осіб студентського віку, володіти різними методами та формами викладу матеріалу та способами оцінювання студентів.

вміти: вміти побудувати ефективну модель взаємодії викладач-студент; вміти налагоджувати спілкування з особами (студентами) різного типу темпераменту, різними здібностями, різними рисами характеру та мотивацією до навчання; вміти знаходити вихід з конфліктних ситуацій; вміти планувати реалізацію індивідуального підходу до студентів.

Формування компетентностей:

Навчальний курс «Психологія та педагогіка вищої школи» сприяє формуванню таких компетентностей у магістрантів:

Загальні компетентності:

- ЗК01. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК02. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- ЗК03. Здатність розробляти проекти та управляти ними.
- ЗК05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

Спеціальні компетентності:

СК02. Спроможність здійснювати фахову педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти.

Програмні результати навчання:

ПР07. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: «Психологія та педагогіка вищої школи», як навчальна дисципліна, має тісний зв'язок із педагогікою, загальною психологією, віковою психологією, психодіагностикою, соціальною психологією.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до «Психології та педагогіки ВШ». Психологічні особливості студентів.

Тема 1. Педагогіка та психологія вищої школи як навчальна дисципліна.

Педагогіка та психологія вищої школи: предмет, об'єкт, завдання. Основні категорії: викладання, методи навчання, навчання, виховання, розвиток. Витоки педагогіки і психології вищої школи.

Тема 2. Студент – основний суб'єкт навчального процесу.

Адаптація студентів до навчання у ВНЗ (особливості адаптації). Форми адаптації першокурсників (формальна, соціально-психологічна, дидактична, психологічно-особистісна). Якості, що визначають готовність до навчання у ВНЗ. Типи процесу адаптації (активне адаптування, пасивне адаптування). Особливості роботи викладача із студентами, які проходять період адаптації.

Тема 3. Індивідуально-типологічні особливості студентів. Особливості викладання з урахуванням індивідуальних особливостей студентів

Поняття про темперамент і характер. Особливості навчання студентів із різними типами темпераменту. Характер (особливості формування, вплив на вибір професійної діяльності). Особливості ставлення до навчальних дисциплін (типи студентів). Види інтелекту студентів.

Змістовий модуль 2. Психологічні аспекти взаємодії у системі викладач-студент.

Тема 4. Спілкування у педагогічному процесі вищої школи.

Спілкування у вищій школі, структура та функції. Механізми міжособистісного сприймання. Позиції спілкування (згідно транзактним аналізом Е. Берна) у контексті педагогічної взаємодії викладача та студента. Вербальне та невербальне спілкування. Механізми міжособистісного сприймання. Ефекти спілкування. Комунікативні вміння педагога. Бар'єри спілкування (в контексті педагогічної діяльності). Позитивні прийоми спілкування.

Тема 5. Психолого-педагогічна майстерність викладача. Комунікативні вміння педагога.

Психологічні вміння, важливі для професійної діяльності викладача ВУЗу. Особливості реалізації індивідуального підходу до студентів у ВНЗ. Врахування індивідуального підходу до студентів у виборі методів, форм навчання, специфіки спілкування з студентами та оцінювання їх знань. Бар'єри спілкування у навчальному процесі. Конфліктне спілкування. Способи запобігання й розв'язання конфліктів.

Тема 6. Психологія студентської групи. Етапи розвитку групи. Групові ролі. Соціометричний статус в групі як чинник ефективності навчальної діяльності

Тема 7. Методи, форми й засоби навчання у вищій школі.

Лекція та її компоненти. Психологічні аспекти проведення лекції. Педагогічні та психологічні особливості організації і проведення семінарського заняття із студентами. Форми й методи роботи на семінарському занятті. Самостійна робота студентів. Оцінювання самостійної роботи студентів.

4. Структура навчальної дисципліни

«Педагогіка і психологія вищої школи»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
		л	п	лаб	інд

1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Вступ до Педагогіки та психології ВШ. Психологічні особливості студентів.						
Ознайомче заняття. Тема 1. Вступ. Педагогіка і психологія ВШ як навчальна дисципліна.		2	2			4
Тема 2. Студент – основний суб’єкт навчального процесу у ВНЗ		4	4			4+4
Тема 3. Індивідуально-типологічні особливості студентів. Особливості викладання з урахуванням індивідуальних особливостей студентів		2	4			4+4 + 6 (К/р)
Модуль 1						
Разом - зм. модуль 1.		8	8			26
Змістовий модуль 2. Психологічні аспекти взаємодії у системі викладач-студент.						
Тема 4. Спілкування у педагогічному процесі вищої школи.		2	2			4
Тема 5. Психолого-педагогічна майстерність викладача. Комунікативні вміння педагога.		2	2			4
Тема 6. Психологія студентської групи.		2	2		Есе 10	4
Тема 7. Методи, форми й засоби навчання у вищій школі.		2	2			4 + 6 (К/р)
Модуль 2						
Разом – зм. модуль 2		8	8			32
Усього годин		16	16			58

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологія та педагогіка вищої школи як навчальна дисципліна.	2
2	Студент – як основний суб’єкт навчального процесу ВНЗ	4
3	Індивідуально-типологічні особливості студентів	2
4	Спілкування у педагогічному процесі	2
5	Педагогічна майстерність викладача. Комунікативні вміння педагога	2
6	Психологія студентської групи	2
7	Методи, форми й засоби навчання у вищій школі.	2

Питання для семінарських занять:

Семінар №1

Ознайомче заняття.

Тема 1. Психологія ВШ як навчальна дисципліна.

1. Основні завдання і проблематика Психології вищої школи.
2. Дискусія: Чи доцільним є виокремлення Психології вищої школи в окрему галузь психологічної науки?

Семінар №2

Тема 2. Студент – основний суб'єкт навчального процесу ВНЗ.

3. У чому полягає проблема адаптації до ВНЗ?
4. Адаптація та адаптованість: відмінність понять. Навести приклади.
5. Пригадайте труднощі, які переживали ви в процесі адаптації до ВНЗ.
6. Форми та типи адаптації студентів до ВНЗ.
7. Як викладачі можуть сприяти/заважати адаптації студентів-першокурсників до ВНЗ?
8. Як студентська група може сприяти/заважати адаптації першокурсників до ВНЗ?
9. Навчальні стилі: види, характеристики, переваги й недоліки.

Семінар №3

Тема 2. Студент - як основний суб'єкт навчального процесу у ВНЗ (продовження).

1. Особливості спілкування в юнацькому віці.
2. Емоції і воля в юнацькому віці.
3. Особливості психічних процесів у юнацькому віці.
4. Що можете порекомендувати першокурсникам, щоб допомогти їм засвоїти великі обсяги навчального матеріалу? (аналізуючи власний студентський досвід).
5. Психологічні особливості віку ранньої дорослості.
6. Особливості психічних процесів у період ранньої дорослості.
7. Основні соціальні завдання віку ранньої дорослості.
8. Причини труднощів у навчанні студентів віку ранньої дорослості.
9. Труднощі сприймання навчального матеріалу: причини та способи подолання.
10. Особливості навчання студентів (слухачів) в «Університетах третього віку».

Семінар № 4

Тема 3. Індивідуально - типологічні особливості студентів. Особливості викладання з урахуванням індивідуальних особливостей студентів.

1. Поняття про темперамент і характер.
2. Основні теорії темпераменту.
3. Дискусія: Який тип темпераменту є найуспішнішим у навчанні?
4. Дискусія: Який тип темпераменту є найоптимальнішим для викладача ВНЗ?
5. Як організувати і практично реалізувати індивідуальний підхід до навчання студентів?

6. МОДУЛЬ 1.

Семінар № 5

Визначення навчального стилю студента. (практикум. Не оцінюється балами. Орієнтовано на самопізнання студентів).

Тема 4. Спілкування у педагогічному процесі вищої школи.

1. Як 3 основні компоненти спілкування реалізуються у навчальному процесі у ВНЗ?
2. Механізми міжособистісного сприймання. Наведіть приклади з досвіду навчання у ВНЗ.

3. Механізми міжособистісного сприймання. Наведіть приклади з досвіду навчання у ВНЗ.
4. Стили спілкування. Найефективніший стиль спілкування викладача, студента.
5. Комунікативні бар'єри у взаємодії викладач-студент.

Семінар №6

Тема 5. Психолого-педагогічна майстерність викладача. Комунікативні вміння педагога. 1. Назвіть необхідні вміння важливі для педагогічної діяльності викладача ВНЗ.

2. Бар'єри педагогічного спілкування у навчальному процесі.
3. Конфлікти у навчальному процесі та способи їх розв'язання.
4. Позитивні прийоми спілкування.
5. Типи студентів із якими важко взаємодіяти. Поради викладачу.

Семінар №7

Тема 6. Психологія студентської групи.

1. Типи груп.
2. Етапи створення групи.
3. Групові ролі. Значення ролей в академічній групі.

Семінар №8

Тема 7. Методи, форми й засоби навчання у вищій школі.

1. Основні форми роботи у вищій школі.
2. Методи навчання.
3. Характеризуйте необхідні компоненти лекції. Психологічні аспекти її проведення.
4. Педагогічні та психологічні особливості організації і проведення семінарського заняття із студентами.
5. Форми й методи роботи на семінарському занятті.
6. Самостійна робота студентів. Оцінювання самостійної роботи.

7. МОДУЛЬ 2.

ПІДСУМОК

6. Теми практичних занять

Не передбачено

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Написання есе	13 год.
	Підготовка до семінарських занять	35 год.
	Підготовка до модулю (контрольної роботи)	10 год.

Оцінювання самостійної роботи:

Оцінювання есе - 0-10 балів;

Підготовка до семінарських занять: оцінювання відповіді на семінарському занятті, оцінювання доповнення та участі у дискусії – 0-5 балів (разом 40 балів).

Підготовка до модуля: оцінювання правильності виконання тестів контрольної роботи №1 та №2 – Модуль 1 - 30 балів; модуль 2 – 20 балів.

9. Індивідуальне навчально - дослідне завдання

Вимоги до *есе*:

Обсяг: 5-7 сторінок друкованого тексту, обов'язково повинні бути власні думки та міркування (не лише списано з літератури).

Теми для есе (на вибір студента)

1. Сприймання навчального матеріалу студентами.
2. Проблема розуміння у навчальному процесі ВУЗу.
3. Навчання у ВУЗі – творчий процес.
4. Як реалізувати індивідуальний підхід до студентів у ВУЗі.
5. Як мотивувати студентів до навчання?

Оцінювання ІНДЗ:

10 балів – змістовне виконання есе (реферату), належне акуратне оформлення, розкриття теми, ґрунтовні висновки.

8-9 балів – змістовний реферат (есе), самостійно виконаний, тема розкрита, але містить деякі неточності чи не розкриті моменти;

6-8 бали – реферат (есе) не містить узагальнень та самостійних висновків, містить суттєві помилки..

4-6 бал – есе не містить узагальнень та самостійних висновків, містить суттєві помилки та не відповідає вимогам по оформленню.

1-3 бали – есе містить суттєві помилки

0 балів - завдання відсутнє або не відповідає поставленим вимогам (менше зазначеного обсягу, або зміст написаного не відповідає задекларованій темі).

10. Методи контролю

Відповідь на семінарі: 5 балів за заняття максимально (сума **40 балів**).

3) *Есе – 10 балів* максимально.

4) *Модуль 1 – 30 балів; Модуль 2 – 20 балів.*

Залік = сума отриманих в семестрі балів.

1) *Відповідь на семінарі: 5 балів*

Семінарські заняття: 0-5 бали.

1 бал – доповнення відповіді на семінарсько-практичному занятті;

2 бали – ґрунтовне або кількаразове доповнення, або не повна відповідь;

3 бали – повна правильна відповідь студента;

3) *Есе – 0- 10 балів* (див. вище: оцінювання ІНДЗ)

4) *Модуль 1 – 30 балів; Модуль 2 – 20 балів.*

Модуль №1 = 15 тестових питань, 2 бал за правильну відповідь.

Модуль №2 – 10 тестових питань, 2 бал за правильну відповідь.

Приклад тестових питань контрольних робіт:

1. Адаптація – це: а) зміна середовища; б) розвиток особистості, що зумовлений зміною середовища; в) **зміна людини (самого себе) відповідно до нових умов діяльності**; г) здобуття комфорту в колективі.

2. Групова форма роботи, дискусія, необхідність вимагати чіткі й переконливі аргументи, принцип «довіряй, але перевіряй» - найкраще підходить для навчання: а) холерика; б) флегматика; в) сангвініка; г) меланхоліка.

Залік = сума отриманих в семестрі балів

11. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2							
T1	T2	M1	T3	T4	T5	T6	T7	Есе	M2	100
5	5+5	30	5	5	5	5	5	10	20	

Шкала оцінювання: ЛНУ, національна та ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою		Залік
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку		
A	90 – 100	5	<i>Відмінно</i>	Зараховано
B	81-89	4	<i>Дуже добре</i>	
C	71-80		<i>Добре</i>	
D	61-70	3	<i>Задовільно</i>	
E	51-60		<i>Достатньо</i>	

12. Методичне забезпечення

Підручники, зазначені у списку літератури, лекційний матеріал, тестові психологічні методики, ілюстративні матеріали.

13. Рекомендована література

Базова

1. Булах І. С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів: Навчально-методичний посібник / І.С. Булах, Л.В. Долинська. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. – 114 с.
2. Галузинский В.М. Основи педагогіки і психології вищої школи в Україні / Галузинский В. М., Євтух М. В.– К. : Інтел, 1995. – 168 с.
3. Гура О.І. Вступ до спеціальності «Педагогіка вищої школи» : Навчальний посібник / О.І. Гура. – Запоріжжя, 2005.
4. Мащенко Н.І. Основи педагогіки і психології вищої школи: Курс лекцій. – Кременчук, 2006. – 272 с.
5. Кудіна В.В. Психологія вищої школи: Курс лекцій / В.В. Кудіна, В.І., Юрченко. – К.: КСУ, 2004. – 176 с.
6. Кузьмінський А. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник / А. Кузьмінський. – К. : Знання, 2005.

7. Мороз О.Г. Педагогіка і психологія вищої школи / О. Г. Мороз, О.С. Падалка, В.І. Юрченко. – К. : НПУ, 2003. – 267 с.
8. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К. : Каравела, 2008. – 352 с.
9. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи. Практикум : Навч. посібн. / Л.Г. Подоляк. – К. : Каравела, 2007. – 336 с.
10. Резван О.О. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О.О. Реван, А.М. Приходько, О.О.Долгопол. – Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2021. – 128 с.
11. Семиченко В..А. Психологія педагогічної діяльності: Навч. посібн. для студ. вищих пе. нав. Закл. / В..А. Семиченко. – К. : Вища школа, 2004. – 336 с.
12. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І. Слєпкань. – К. : Вища школа, 2005. – 240 с.
13. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навчальний посібник / Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця: Вінницький соціально-економічний ін-т унів. «Україна», 2006. – 402 с.
14. Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Курс лекцій / В.І. Юрченко, В.В. Кудіна. – К: КСУ, 2004. – 176 с.

Допоміжна

1. Бойц Р. Поради викладачам початківцям: Практичний посібник / Р.Бойц. – К., 2005.
2. Бурдейна Л. Діалогічне спілкування як необхідна умова формування моральної культури студентської молоді / Л. Бурдейна // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. – №4. – С. 38-46.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С.С. Вітвицька – К. : Центр навчальної літератури, 2006.
4. Головінський І.З. Педагогічна психологія: Навч. посібник для вищ. шк. / І.З. Головінський. – К. : Аконт, 2003. – 288 с.
5. Ложкін Г.В., Пов'якель Н.І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика. Навчальний посібник / Г..В. Ложкін, Н.І.Пов'якель. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 416 с.
6. Навчальний процес у вищій педагогічній школі / за ред. акад. Мороза О. Г. – К. : НПУ, 2000. – 337 с.
7. Тищенко В. М. Викладач вищої школи: феномен професії: Монографія. / В.М.Тищенко. – Львів : Сполом, 2006.

14. Інформаційні ресурси

1. Лекційні матеріали
2. Матеріали у системі Moodle (для реєстрованих користувачів)
3. Наукова бібліотека ім. В. Стефаника.
4. Наукова бібліотека ім. М. Драгоманова.
5. Інтернет-бібліотеки:
 - А) <http://www.psylib.kiev.ua/>
 - Б) <http://www.psytopos.lviv>